

Barnkonsekvensanalys i arbetet med Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar

Frågeställning

Frågan vi ställer oss är:

*Vad är det för fritids- och ungdomsgård som unga önskar och
behöver?*

Kort beskrivning av ärendet

Kulturförvaltningen har fått uppdrag att ta fram förslag på en strategi för stadens fritids- och ungdomsgårdar. Strategin ska ge stadsdelsförvaltningarna guidning och stöd i sitt förvaltande och utvecklande arbete med fritids- och ungdomsgårdar.

Styrdokumentet ska ge riktning för hur verksamheterna ska arbeta för att fler unga ska få en rik och meningsfull fritid. Målet är att stadens unga ska erbjudas trygga fritids- och ungdomsgårdar med hög kvalitet som jämnar ut livsvillkor och skapar glädje, gemenskap och starka unga.

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar beskriver syfte, uppdrag och mål med verksamheterna. Strategin ska tas i Stockholms stads kommunfullmäktige våren/sommaren 2022 och gäller fram till och med år 2025.

I enlighet med uppdrag i Budget 2021 har kulturförvaltningen genom en extern utredare undersökt stadens fritids- och ungdomsgårdar. Under våren 2021 har utredaren genomfört intervjuer med samtliga stadsdelsförvaltningar med målet att skapa en stadsövergripande bild av ungdomars nuvarande möjligheter till fritids- och ungdomsgårdsverksamhet. Denna utredning ligger till grund för arbetet med en strategi för stadens fritids- och ungdomsgårdar.

Interna och/eller externa personer som deltar i arbetet.

Kulturförvaltningen samordnar arbetet med framtagande av strategi som sedan läggs fram i kulturnämnd med önskan om hemställande till kommunfullmäktige. Därefter sker remissförfarande till samtliga stadsdelsförvaltningar innan ärendet går upp i kommunfullmäktige.

Strategin tas fram i nära samverkan med stadens stadsdelsförvaltningar och idrottsförvaltningen, samt i dialog med socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen.

Samtal med representanter från civilsamhällesaktörer har skett till viss del i processen att arbeta fram strategin, men minst lika mycket för att initiera fortsatt löpande dialog framöver. Genom processen kommer ungas röster att höras.

Nulägesanalys och faktainsamling

De artiklar i barnkonventionen som är mest aktuella för frågeställningen är:

De fyra huvudprinciperna

- Artikel 2: Icke-diskriminering
- Artikel 3: Principen om barnets bästa
- Artikel 6: Barnets rätt till liv och utveckling
- Artikel 12: Barnets rätt till inflytande

Samt följande artiklar kopplade till frågeställningen

- Artikel 15: Barn har rätt att delta i föreningar och fredliga sammankomster.
- Artikel 19: Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.
- Artikel 23: Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.
- Artikel 24: Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt till rehabilitering. I detta arbete bör särskilt psykisk ohälsa beaktas.
- Artikel 26: Barnets rätt till social trygghet.
- Artikel 29: Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter.
- Artikel 30: Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, eller som tillhör ett urfolk, har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.
- Artikel 31: Barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.
- Artikel 33: Barn ska skyddas från narkotika.

De jämställdhetspolitiska delmål som är aktuella för frågeställningen är

- Delmål 1: En jämn fördelning av makt och inflytande

- Delmål 3: Jämställd utbildning
- Delmål 5: Jämställd hälsa
- Delmål 6: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Aktuell lagstiftning, föreskrifter och styrdokument

Riksdagen har beslutat att göra barnkonventionen till lag från och med den 1 januari 2020. Det innebär att barns rättigheter får en starkare ställning och ska tas hänsyn till av domstolar och myndigheter i mål och ärenden som rör barn. Syftet med lagstiftningen är att den ska bidra till att synliggöra barns rättigheter i all offentlig verksamhet.

Bestämmelserna i barnkonventionen har under många år förts in i den svenska lagstiftningen, till exempel i föräldrabalken, skollagen, socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Med den nya lagen får barnkonventionens artiklar betydelse även när bestämmelser inte uttryckligen finns i annan lagstiftning. Så som i arbetet med öppen fritidsverksamhet för barn och unga.

En av Stockholms stads målsättningar är att ”Alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Stadens utbud av aktiviteter ska svara mot olika behov hos barn och unga med särskilt fokus på grupper som inte nås av dagens verksamheter” (Stockholms stads budget 2022, s. 91). Vikten av en meningsfull fritid lyfts även i de nationella ungdomspolitiska strategierna likväl som i Europarådets program. Oavsett dokument finns det en samsyn om att ungdomsarbetets främsta funktion är att motivera och stödja unga att söka och sträva efter konstruktiva vägar i livet och på så sätt bidra till ungas personliga och sociala utveckling samt till samhället i stort.

Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad

Följande fokusområden och dess prioriterade frågeställningar är av särskild vikt till strategin för stadens fritids- och ungdomsgårdar.

Beslutsfattare och medarbetare ska beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet

- Varje verksamhet ska tillgodose barnets rätt till goda uppväxtförhållanden, hälsa och utveckling inom ramen för sitt uppdrag.
- Barnets bästa ska utredas och vara vägledande vid alla beslut och åtgärder som rör barn. Barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter.
- Verksamheterna ska göra bedömningar av hur barnets bästa beaktas vid investeringar eller budgetbeslut inom alla

områden och ska bedöma konsekvenser av sådana investeringar eller budgetbeslut.

- Barnets rättigheter ska stärkas genom samverkan mellan aktörer inom olika verksamheter och möjliggöra en helhetssyn på barnets behov och intressen.

Barns rätt till likabehandling och skydd mot diskriminering ska säkerställas

- Alla barn ska bli respekterade och ha lika värde. Inget barn får diskrimineras på grund av barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares bakgrund, hudfärg, kön, sexuella läggning, språk, religion, åsikter, sociala ursprung eller funktionsnedsättning.
- Alla barn ska ha likvärdiga förutsättningar att utvecklas till sin fulla potential. Hänsyn ska tas till att vissa barn har sämre förutsättningar att få tillgång till sina rättigheter än andra barn. Särskilda åtgärder kan vara nödvändiga att vidta för att jämna ut faktiska ojämlikheter och behov, både på kort och på lång sikt.
- Stadens välfärd och service ska vara likvärdig för varje barn oavsett var i staden barnet bor eller var det är fött.
- Alla barn ska bemötas likvärdigt. Stadens verksamheter ska bekämpa och förebygga fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som har sin grund i föreställningen att det ena eller andra könet är överlägset eller underlägset eller i stereotypa könsmonster.
- Alla barn ska nå kunskapsmålen i skolan.
- Alla barn ska ha god psykisk hälsa.
- Alla barn ska ha lika tillgång till stadens kultur, idrott och fritid.

Barn ska ges förutsättningar att uttrycka och få sina åsikter respekterade

- Stadens verksamheter ska arbeta för att lyssna på barns åsikter i frågor som berör barn, både när det gäller beslut som rör barn i allmänhet, grupper av barn samt enskilda barn.
- Barn ska ha möjlighet till inflytande och delaktighet samt kunna föra fram sina åsikter till de som bestämmer.

Barn och vuxna ska ha kunskap om barnets rättigheter och vad de innebär i praktiken

- Stadens verksamheter ska inom sina områden ge information till barn om deras rättigheter och hur rättigheterna kan tillgodoseas i verksamheten. Det gäller såväl i enskilda ärenden som i frågor där barn som grupp är berörda. Informationen ska vara lättillgänglig och anpassad till barns olika behov och individuella förutsättningar.

- Stadens verksamheter ska inom sina områden ge information om barnets rättigheter till föräldrar och andra som har ansvar, uppdrag eller kommer i kontakt med barn.

Barn ska vara trygga och skyddas mot fysiskt och psykiskt våld

- Stadens verksamheter ska arbeta förebyggande och skydda barn från att utsättas för fysiskt och psykiskt våld, av vuxna och andra barn, eller hedersrelaterat våld och förtryck.
- Förskolan, skolan och andra mötesplatser för barn och unga ska utformas och utvecklas så att de upplevs som trygga och inkluderande av alla barn. Det främjande värdegrundsarbetet och arbetet mot kränkande behandling ska stärkas och inkludera barn i arbetet.
- Varje verksamhet som på olika sätt träffar på barn ska ha tydliga rutiner för hur anmälan till socialtjänsten ska göras vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa (orosanmälan), samt ska tillhandahålla lättillgänglig information för barn om vart de kan vända sig och få hjälp om de själva eller någon annan har utsatts för brott, far illa eller befinner sig i en utsatt situation.

Program för ett jämställt Stockholm

Följande fokusområden och dess prioriterade frågeställningar är av särskild vikt till strategin för stadens fritids- och ungdomsgårdar.

Jämn fördelning av makt och inflytande.

- Kvinnor och män, flickor och pojkar har lika stort inflytande i stadens verksamheter.

Ekonomisk jämställdhet.

- Staden ska verka för jämställda villkor för företagande och entreprenörskap.

Jämställd utbildning

- Flickor och pojkar, kvinnor och män ges förutsättningar att göra studie- och yrkesval som bryter stereotypa könsmonster.

Jämställd hälsa

- Stadens verksamheter, framför allt inom skola och socialtjänst, främjar flickors respektive pojkars psykiska hälsa.

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

- Stadens verksamheter är fri från negativa maskulinitetsnormer, som bidrar till att våld uppstår.
- Stadens verksamheter är fria från våld och sexuella trakasserier

Stadens välfärd och service ska vara likvärdig för kvinnor och män, flickor och pojkar.

- Stadens verksamheter är fria från fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som har sin grund i stereotypa föreställningar om kön eller att det ena könet är överlägset det andra.
- Stadens verksamheter har hög kompetens i frågor som rör jämställdhet, genus och normkritik.
- Stadens verksamheter är utformade så att de möter flickors och pojkars, kvinnors och mäns behov på likvärdiga villkor.
- Staden är fri från diskriminerande könsstereotyper och strukturella hinder som kan begränsa flickor och pojkar i sina val av kultur- och fritidsaktiviteter.

Forskning och erfarenhet

Utredningen av stadens fritids- och ungdomsgårdar visar att antalet besök på stadens fritids- och ungdomsgårdar är låg i relation till stadsdelsförvaltningarnas totala andel unga. Målen om jämställdhet och jämlikhet uppnås inte. Däremot visar nationell forskning att betydligt fler unga uttrycker en önskan om att vilja besöka en öppen fritidsverksamhet jämfört med hur stor andel som faktiskt gör det. Potentialen att öka antalet besökare är därmed god.

Studier om barn och ungas fritidsvanor visar tydliga skillnader i vilka som deltar i olika fritidsaktiviteter utifrån kön, ålder, socioekonomisk bakgrund, skolframgång samt beroende på om unga och/eller deras föräldrar är födda i Sverige eller inte. Fritids- och ungdomsgårdar för unga har en viktig roll att spela för att jämna ut villkoren för ungas fritidssituation. Historiskt sett och idag visar forskningen att unga från familjer med större ekonomiska resurser deltar i högre grad i föreningsliv och kulturskola och att unga med föräldrar med mindre ekonomiska resurser deltar mer i öppna fritidsverksamheter såsom bibliotek och besök på fritids- och ungdomsgårdar.

Strukturellt visar också tidigare studier att unga som besöker fritids- och ungdomsgårdar är till störst andel killar och har mer ofta utländsk bakgrund (även tjejer). Unga killar och tjejer som besöker fritids- och ungdomsgårdar har som grupp sämre skolframgång, använt alkohol och använt droger mer jämfört med andra unga i samma ålder.

Ung livsstils studier¹ om ungas fritid bekräftar sambandet mellan deltagande i fritidsaktiviteter och god hälsa samt egenskattad bra livskvalitet.

Myndigheten för delaktighet, MFD, konstaterar i sin rapport ”Aktiv fritid” från år 2020 att möjligheten till en aktiv fritid är avsevärt mindre för den som har en funktionsnedsättning. Rapporten fastslår att samhället har en viktig roll i att stötta och komplettera fritidssektorn. ”Det är en klok samhällsekonomisk investering. Fritiden är en grundbult i en god folkhälsa och därmed viktig för att skapa social hållbarhet i samhället. Med utgångspunkt i våra resultat anser vi att samhället behöver göra mer.”

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, fastslår i sin Fokusrapport från 2017 om unga med funktionsnedsättning att elever i särskolan i lägre grad är aktiva i idrottsföreningar än övriga ungdomar. Rapporten visar på flera hinder till idrottande, bland annat möjligheten för eleverna att ta sig till en aktivitet, att föräldrar till dessa elever inte själva kan stimulera till rörelse eller att det saknas ledsagare eller personlig assistent.

Analys av Stockholm utifrån ovan nämnda parametrar

- Idag uppnås inte målet om jämställdhet då könsfördelningen är ojämn till killars fördel på de flesta fritids- och ungdomsgårdar.
- Likaså uppnås inte målet om jämlikhet gällande olika funktionsnedsättningar då alla stadsdelsförvaltningar inte tillhandahåller aktiviteter till unga med intellektuell funktionsnedsättning och inte har lokaler som uppfyller krav på tillgänglighet. Trots att Stockholms stad arbetar med att lokaler ska vara tillgängliga utifrån olika aspekter visar utredningen att inte samtliga platser där fritids- och ungdomsgårdar bedriver verksamhet är tillgängliga. Det kan handla om trappsatser, otillräcklig skyltning och otryggt utformade lokaler.
- Socioekonomiska skillnader spelar in i vilken utsträckning, och vilken form, fritidsaktiviteten blir möjliga för ungdomen. Unga från familjer med större ekonomiska resurser deltar i högre grad i föreningsliv och kulturskola och unga med föräldrar med mindre ekonomiska resurser

¹ Ung livsstil är ett forskningsprojekt som pågått sedan år 1984. Projektet har genomfört ett flertal studier av barn och ungas fritidsvanor och fritidspreferenser i Stockholms stad och andra kommuner. Den senaste undersökningen i Stockholms stad genomfördes 2014/2015. Under 2021/2022 genomförs undersökningen på nytt.

deltar mer i öppna fritidsverksamheter såsom bibliotek och fritids- och ungdomsgårdar.

- Utredningen av stadens fritids- och ungdomsgårdar lyfter det trygghetsskapande arbetet och poängterar att gårdarna inte kan vara en skyddande faktor per automatik. Det fodras medvetna metoder, professionella fritidsledare och strategiskt arbete för att upprätthålla och utveckla trygghet och ett positivt klimat. I princip samtliga stadsdelsförvaltningar har en handlingsplan för trygghetsskapande arbete och policys för säkerhet och hantering av hot, våld och hot om våld. Men det finns behov av en sammanhållen plan med rutiner som gäller stadens samtliga fritids- och ungdomsgårdar oavsett huvudman och driftsform.
- Utredningen visar att det generellt saknas stabila och hållbara former för ungas inflytande på fritids- och ungdomsgårdarna i Stockholm. Ett fåtal verksamheter (fem av sextio) i samtliga stadsdelsförvaltningar uppger att det finns återkommande möten under strukturerade former.
- Samtliga stadsdelsförvaltningar pekar på vikten av en stadsövergripande tydlighet kring resurser i digitalisering, ett viktigt sätt att nå och kommunicera med unga.
- För att uppnå kvalitet så pekar utredningen på stadsdelsförvaltningarnas behov av tydlighet vid nyrekrytering samt att fler heltidstjänster behövs, många stadsdelsförvaltningar är överens om att det är av stor vikt att de tjänster som ska tillsättas bör ha fritidsledarutbildning eller annan adekvat utbildning som lämpar sig för uppdraget.
- Utredningen föreslår att i framtida systematik för att kvalitetssäkra fritids- och ungdomsgårdar ska stadens antagna verksamhetsmål uppnås

Identifiera de barn som berörs och hur

De barn som berörs av ärendet är barn i allmänhet i åldersspannet 13-20 års ålder. Utifrån befintliga forskning och kartläggningar i staden vet vi att det är särskilda grupper av unga som verksamheterna når i mindre utsträckning och som därmed behöver beaktas särskilt. Likväl finns särskilda grupper av unga som vi når relativt bra idag och som därmed behöver höras särskilt för att dessa inte ska tappas i en verksamhetsutveckling. Det är viktigt att poängtera att ett barn eller grupper av barn inte är statiska eller homogena.

Några grupper av barn som strategin, och det efterföljande arbetet, behöver titta särskilt på:

- Flickor

- Barn med funktionsnedsättning
- Barn med olika socioekonomisk bakgrund
- Hbtqia+

Beskrivning och bedömning

Sedan tidigare finns följande information om vad barn tycker vad gäller frågeställningen:

Undersökningar genomförda av Ung Livsstil, både i Stockholm samt andra kommuner i Sverige är av stor vikt. Genom gedigna enkätundersökningar, med hög svarsfrekvens, samlas statistik in om barn och ungas fritidsaktiviteter. Undersökningen sker med några års mellanrum sedan 80-talet vilket ger möjlighet till analys av trender och förändringar i ungdomarnas vanor.

Ung Livsstil genomförs på nytt i Stockholm under hösten 2021 och kommer därmed innebära en central kunskapsbank för ungas erfarenhet och syn på fritidsfrågan. Under hösten kommer ca 2600 elever i mellanstadiet respektive högstadiet samt ca 2000 elever i gymnasiet kommer att svara på enkäter om fritidsaktiviteter. Senast var 2013/2014.

Vad gäller meningsfull fritid finns tydliga nationella trender och tendenser som gör att Stockholms stad även kan använda mycket av de mer aktuella studier som genomförts i t.ex. Malmö och Eskilstuna. Även här finns Ung Livsstils studier att tillgå.

Stadsdelsförvaltningarna har idag vid flera tillfällen och platser både fokus- och referensgrupper.

Under sommaren 2021 har organisationen Youth2030Movement genomfört workshops och mentimeter-enkät kring frågor om meningsfull fritid. Resultatet tas in i arbetet med strategin för stadens fritids- och ungdomsgårdar.

Konsultera barn

Unga i Stockholms syn på fritiden och fritidsgårdarna togs in genom:

- A. Workshops samt mentimeter-enkäten i arrangemang av Youth2030Movement (Diarienummer: 1.1/3898/2021-1)
- B. Enkät via Ung Livsstil (senast genomförd undersökning 2013/2014)
- C. Samtal med unga inom målgruppen unga med funktionsnedsättning (genom nätverket Fritid för alla)

Erfarenheter av ungas situation, önskemål och behov fångas indirekt upp genom kompletterande samtal med två aktörer inom

civilsamhället (Fryshuset och Streetstar) som arbetar aktivt med unga.

A) Workshop och mentimeter genom Youth2030Movement
Totalt har 227 unga mellan 13 och 19 år från samtliga stadsdelar i Stockholm stad deltagit i fältstudien. Fördelning vad gäller ålder, kön och bostadsområde framkommer i rapporten och dess rådata.

Ungdomarnas diskussioner visar naturligtvis på en extrem bredd men det finns också viktiga mönster. I den rapporten presenteras sju tematiska områden som ungdomar själva lyfter i diskussioner om sin fritid:

- Någonstans att vara och någonting att göra tillsammans
- Skolan - ett hinder för en meningsfull fritid
- Psykisk ohälsa
- Begränsad ekonomi
- Begränsad möjlighet att röra sig i samhället
- Sociala utmaningar
- Trygghet

De två stora teman som lyftes på alla idéverkstäderna var önskemål om fler mötesplatser och att skolan påverkar fritiden negativt. Unga lyfte att mötesplatser där man kan ses och göra saker tillsammans såsom fritidsgården och sportanläggningar är väldigt viktiga, och att det är viktigt att platserna är trygga, inkluderande och gratis. De upplever att skolan är ett stort problem, som både begränsar mängden fritid och kvaliteten på grund av stress och trötthet orsakad av skolan.

Ungdomarna vill ha fler och bättre fritidsgårdar att umgås med sina vänner på. De vill att fritidsgårdarna ska erbjuda fler aktiviteter. Till exempel vill ungdomarna spela spel, kolla på film och delta i kreativa och kulturella aktiviteter som att skriva, sjunga, måla, pyssla och sy. De vill också äta och fika tillsammans med sina vänner. De beskriver att det är viktigt att fritidsgårdarna erbjuder nya aktiviteter med jämna mellanrum så att besökarna har möjlighet att pröva nya saker och utvecklas. Någonting som har lyfts särskilt av unga hbtqi-ungdomar var behovet av fritidsgårdar som riktar sig till hbtqi-ungdomar, och att det är viktigt att dessa är både gratis och trygga. Temafester och ungdomsfestivaler är andra exempel på aktiviteter som ungdomarna själva lyfter som positiva exempel på som de vill se fler av och som dyker upp i samband med diskussioner om fritidsgårdar.

En vanlig problembeskrivning från ungdomarnas sida är att skoldagarna är för många, för långa och att mängden hemarbete är för hög. När de kommer hem från skolan på eftermiddagen eller tidig kväll har de läxläsningen framför sig vilket gör att det blir lite eller ingen tid över för fritid. Generellt upplevde ungdomarna i fältstudien att arbetsbelastningen i skolan är hög. Berättelser om känslor av stress, press och trötthet lyftes av så gott som alla som pratade om skolan, bara en person tyckte att det var lagom arbetsbelastning. Stressen av att prestera bra i skolan går ut över både måendet och påverkar tiden utanför skolan. En del ungdomar efterfrågar hjälp med läxor och stöd i att strukturera både sina studier och sin fritid. De vill ha stöd i att skapa bra rutiner och prioritera. Ungdomarna vill att vuxna ska prata mer om psykisk ohälsa. Dessutom efterfrågas resursmässig prioritering från politikens sida för att göra den psykiatrisk sjukvård bättre och mer tillgänglig.

I deltagarnas problembeskrivningar över bristande ekonomi förekommer två huvudspår. Det första spåret är att ungdomarnas eller familjens privatekonomi begränsar ungdomarnas möjlighet att träffas och göra aktiviteter tillsammans eller att utföra egna hobbyer eller fritidsintressen. Det andra spåret är att kommunens ekonomiska prioriteringar eller förutsättningar begränsar ungdomarnas fritid. Ungdomarna upplever att de är en grupp som politikerna inte prioriterar och att det är deras verksamheter t.ex. fritidsgårdar som drabbas först när besparingar görs. Ungdomarna under idéverkstäderna och som svarade på mentimetern beskrev en frustration över att inte kunna träffa vänner som bor långt ifrån dem eller besöka platser och delta på aktiviteter långt från hemmet. Generellt ansåg ungdomarna att kollektivtrafiken täckte de ytor det behöver röra sig på och att det finns nog med avgångar. Problemet som ungdomarna lyfter är att de inte har råd med ett månadskort eller att de inte har några pengar över om de köper ett månadskort.

Det förekom också berättelser om strikta regler i familjen som begränsar ungdomarnas möjlighet att leva ut den fritiden de önskar. Till exempel beskrivningar av att ungdomarna behöver ta mycket ansvar hemma vilket gör att de inte har möjlighet att ägna sig åt andra aktiviteter eller träffa sina vänner i den utsträckning de vill. Ett större antal unga nämnde föräldrar som hinder.

Framförallt tjejer tog upp sexism i mentimetern och på idéverkstäderna. Tjejer beskrev att de har utsatts för sexuella trakasserier eller andra kränkningar av män de inte känner i offentliga miljöer som gator och torg. De förklarade att händelserna har bidragit till en känsla av otrygghet när de är ute och önskar att sexuella trakasserier ska tas på allvar i samhället. Den andra delen

av diskussionerna om trygghet handlar om drogförsäljning, skjutningar och kriminalitet. Ungdomarna som lyfter de här frågorna menar att de känner sig otrygga av att veta att den här typen av verksamheter pågår i deras närhet.

När det gäller lösningar för att öka tryggheten beskrev flera av ungdomarna på en idéverkstad som själva bor i områden som de upplever som otrygga att de inte tror att en förändring är möjlig. Ungdomarna upplever att många kommer och går och lovar massor men att ingenting förändras så de slutar helt enkelt tro att saker kan bli bättre i deras område.

Rapporten avslutas med en sammanställning av rekommendationer i form av konkreta förslag på insatser från de unga. Dessa visar på allt från fler, och nya aktiviteter med jämna mellanrum på fritidsgården till hjälp med skolan och kurser för föräldrar.

Sammanställning av Fritid för alla samt mindre referensgrupp med ungdomar med funktionsnedsättning .

Idrottsnämnden fick år 2007 det stadsövergripande uppdraget av kommunfullmäktige att samordna fritidsfrågor för barn och unga med funktionsnedsättning. Uppdraget fick namnet Fritid för alla (FFA). Det är också namnet på det nätverk som bildats som består av samtliga stadsdelsförvaltningar samt idrotts-, kultur-, social- och utbildningsförvaltningen.

Med funktionsnedsättning avses intellektuell-, neuropsykiatrisk-, syn-, hörsel-, rörelse och psykisk nedsättning. De största grupperna till antalet är intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Uppdraget FFA har nu pågått i 14 år och under 2021 fick idrottsförvaltningen uppdrag att genomföra en utvärdering. Rapporten ”Utvärdering av Fritid för alla 2008-2020” ger en aktuell bild av fritiden för barn och unga, 7-25 år, med funktionsnedsättning i Stockholms stad.

Barn, unga och unga vuxna med funktionsnedsättning har en aktiv fritid i lägre utsträckning jämfört med befolkningen i övrigt. Barn och unga med funktionsnedsättning uppger att de inte har lika stora möjligheter att delta i olika typer av fritidsverksamheter som barn och unga utan funktionsnedsättning.

Barnombudsmannens kommentar till årsrapport 2019 ”Staden behöver säkerställa att alla barn har likvärdig tillgång till fritidsaktiviteter oavsett kön, bakgrund och var man bor i staden. Ett större utbud av meningsfulla fritidsaktiviteter för barn med

funktionsnedsättning behöver erbjudas i fler delar i staden än vad som finns idag.”

Utbudet riktat till barn och unga utan funktionsnedsättning är större än utbudet riktat till barn och unga med funktionsnedsättning. Sett till antalet barn och unga som är folkbokförda i Stockholms stad och andelen som enligt WHO har en funktionsnedsättning erbjuder staden målgruppen med funktionsnedsättning procentuellt för lite aktiviteter.

Ett anpassat fritidsutbud har över tid utvecklats ojämnt över staden. Fritid för alla har under åren prioriterats i olika utsträckning i stadens förvaltningar där en del förvaltningar skapat verksamhet i relativt stor omfattning och en del i väldigt begränsad omfattning. Målet bör vara att fritidsaktiviteter för barn och unga med funktionsnedsättning ska finnas i alla stadsdelsområden och ingå i det ordinarie arbetet med att utveckla ett rikt fritidsutbud. Undersökningar visar att flertalet barn och unga med funktionsnedsättning önskar en mer aktiv fritid utifrån sina egna förutsättningar.

Barn och unga med funktionsnedsättning har fler hinder än andra att ta del av erbjudna fritidsaktiviteter. För att lyckas med uppdraget behöver staden enligt ”utvärdering av Fritid för alla 2008-2020” utreda och pröva nya metoder för att lösa de utmaningar målgruppen har att få sina rättigheter till en aktiv fritid tillgodosedda. För att säkerställa likvärdigheten över staden så att alla barn och ungdomar oavsett funktionsnedsättning får tillgång till en aktiv fritid behöver stadens nämnder enligt rapporten ett förtydligt uppdrag och de behöver följas upp på ett mer strukturerat sätt än tidigare

Ungdomar med funktionsnedsättning i samtal om fritiden

Under samtal med ungdomar i denna referensgrupp bekräftas tankarna som framkommit genom Youth2030Movement. Ungdomarna som intervjuats lyfter särskilt vikten av att ha roligt, att få umgås och ha aktiviteter även på helgerna. Särskilt önskvärt är att få ha disco.

Samtal med Streetstar och Fryshuset

Samtal genomfördes med Joachim Hövel på Streetstar den 22 november 2021 och med Karl Bjurman på Fryshuset den 25 november 2021. Syftet med båda samtalen var att lyfta respektive organisations erfarenheter av ungdomars behov och önskemål samt vilka strukturer organisationerna själva etablerat för att ge unga möjlighet till inflytande.

Slutsatser

Enligt tidigare forskning, fritidsgårdsutredningen från 2021 samt ungdomarnas egna beskrivningar så har fritids- och ungdomsgårdarna en central roll att fylla i staden. Att staden beslutar om ett stadsövergripande styrdokument är mycket positivt och kommer kunna vara en del i arbetet att tillgodose barns rättigheter utifrån en jämlik tillgång till aktiv fritid och delaktighet i verksamheter som berör dem.

Följande generells inspel bör göras till Strategin för fritids- och ungdomsgårdar;

- Fritidsverksamheten behövs som ett komplement till skolan och hemmet.
- Fritidsverksamheten behöver vara lustfylld och ha ett brett innehåll med aktiviteter.
- Fritidsverksamheten ska finnas för alla och inte minst för de grupper i samhället som behöver en gemensam trygg plats.
- Ekonomiska förutsättningar ska inte sätta hinder för en aktiv fritid.
- Ungdomar vill, och har rätt till, att vara med och påverka innehåll och form för fritidsverksamheten

Målgrupper

Utifrån befintliga forskning och kartläggningar i staden vet vi att det är särskilda grupper av unga som verksamheterna når i mindre utsträckning och som därmed bör lyftas särskilt i strategin. Strategin för fritids- och ungdomsgårdar bör därför lyfta särskilt arbetet med att;

- Nå en bättre könsfördelning av besökande ungdomar. Idag nås flickor i för låg utsträckning så detta behöver verksamheterna arbeta särskilt med. Flickor lyfter i större utsträckning än pojkar vikten av aktiviteter och ett programmerat innehåll. Därför är det viktigt att verksamheterna arbetar för fler aktiviteter och dessa planeras och genomförs med fördel tillsammans med ungdomarna.
- Nå fler unga med funktionsnedsättning. Aktiviteter på fritids- och ungdomsgårdarna ska utformas inkluderande för alla och vara fysiskt tillgängliga för unga med funktionsnedsättning. Det är viktigt att utvecklingsarbetet beaktar verksamhetens tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättningar som har behov av såväl egna verksamheter och mötesplatser, som tillgång till allmänna verksamheter.
- Arbeta för att ungdomar inom hbtqia+. Det ska finnas trygga arenor och verksamheter för tjejer och specifika målgrupper

så som unga inom exempelvis de nationella minoritetsgrupperna, nyanlända och hbtqi+ personer. Fritids- och ungdomsgårdar kan samverka med andra aktörer som har ungas välbefinnande i fokus. På så sätt kan specifika kompetenser som krävs finnas hos andra aktörer som därmed kompletterar fritidsgårdsverksamheten.

Fortsatt konsultation

Fritids- och ungdomsgårdarna ska stimulera fler unga att göra sin röst hörd i frågor som rör dem och verksamheterna ska underlätta ungas egen organisering. Genom att säkerställa delaktighet och inflytande ska fritids- och ungdomsgården tillsammans med ungdomarna undersöka vilka typer av samarbeten som bäst möter deras behov och drömmar. Målgruppens delaktighet i planering, genomförande och utvärdering är viktigt för att tillgodose barns bästa och få en attraktiv verksamhet.

Analysen visar att en fortsatt regelbunden konsultation av unga är av stor vikt. Idag saknas en överblick vad gäller olika förvaltningsars eventuella ungdomsråd eller liknande forum där unga har möjlighet att påverka och göra sin röst hörd. Strategin för fritids- och ungdomsgårdar bör därför lyfta särskilt arbetet med att;

- Genomföra undersökningar på respektive gård för att få direkt kunskap om besökarens syn på verksamheten. Om den upplevs som trygg, innehåller de aktiviteter som önskas och så vidare. Undersökningar av vad ungdomar i området som inte besöker gårdarna bör också genomföras.
- Kulturförvaltningen kan genomföra samtal med unga som deltagit de senaste åren inom ”Kulturstöd för unga” för att få än bättre inblick i hur ungas eget skapande kan tillgodoses.

Samtal behöver ske med ungdomsrepresentanter för de nationella minoriteterna inför implementeringen av strategin. Om möjligt med lokala Stockholms-grenar. Stadsledningskontoret kan vara en möjlig förmedlande förvaltning